

Innføring i boligsosialloven

Hallvard Øren

Magnhild Bell Pettersen

Tonje Enger

Anett Andreassen

08.05.2026

Innholdet i webinarret:

- formålet med loven
- saksbehandling etter loven
- hva det vil si å være vanskeligstilt
- Individuelt tilpasset bistand
- boligsosiale tiltak og forholdet til annet lowerk
- samarbeid og taushetsplikt

Formålet med boligsosialloven

Statsforvalteren

i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus

Før vi fikk boligsosialloven

- Sosialtjenesteloven
 - Midlertidig botilbud § 27
 - Varig botilbud § 15
- Helse- og omsorgstjenesteloven
 - Sykehjem/tilrettelagt bolig § 3-2a
 - Varig botilbud § 3-7
- Bostøtteloven
 - Statlig bostøtte
 - Tilskudd etablering/tilpasning
- Folkehelseloven
 - Oversikt helsetilstand § 5
- Plan- og bygningsloven
 - Kommuneplan § 11-1
- Forvaltningsloven
 - Veiledningsplikt
 - Saksbehandling og vedtak
 - Råd og veiledning (sostj. § 17)
 - Lån og tilskudd
 - Kommunal bolig

Internasjonalt perspektiv

Utgangspunkt i Grunnloven § 92 og menneskerettighetenes plass i norsk rett.

FNs barnekonvensjon artikkel 3 nr. 1, sier at barnets beste skal være et grunnleggende hensyn ved alle handlinger som berører barn.

Etter FN-konvensjon om rettigheter til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD) artikkel 19 bokstav a) er statene forpliktet til å sikre «at mennesker med nedsatt funksjonsevne har anledning til å velge bosted, og hvor og med hvem de vil bo, på lik linje med andre, og ikke må bo i en bestemt boform».

FNs konvensjon om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter (ØSK), og da særlig artikkel 11 nr. 1 slår fast at alle har rett til en «*tilfredsstillende levestandard for seg selv og sin familie*», herunder «*...bolig, samt til stadig bedring av sine leveforhold*»

Den reviderte europeiske sosialpakt artikkel 31 rett til bolig: *For å sikre en effektiv gjennomføring av retten til bolig forplikter partene seg til å treffe tiltak utformet for 1) å fremme adgang til bolig med en tilstrekkelig standard, 2) å hindre og redusere hjemløshet med sikte på å fjerne den gradvis, 3) å gjøre prisen på bolig tilgjengelig for dem som mangler tilstrekkelige ressurser.*

Hvorfor boligsosialloven?

- Ulike alternativ ble vurdert:
 - Økonomiske virkemidler
 - Pedagogiske virkemidler
 - Juridiske virkemidler

Styrke kommunenes lovfestede ansvar på et boligsosiale feltet

- Det presiserer:
 - ansvaret kommunene allerede har på det boligsosiale feltet.
 - Kommunenes plikt til å bistå vanskeligstilte på boligmarkedet.

Skjerpet ansvar for kommunene

- ansvaret for å ta boligsosiale hensyn i planleggingen
- større krav til saksbehandlingen
- statsforvalteren skal være klageinstans ved klage over vedtak om individuelt tilpasset bistand på det boligsosiale feltet

Hva gir loven oss?

Stor vekt på kommunalt selvstyre

Tydlig ansvars plassering og oppgave –
høyere måloppnåelse på boligsosialt område

Økt rettsikkerhet for innbyggerne - likeverdige

Lovens formål

Formålet med loven er å forebygge boligsosiale utfordringer og å bidra til at vanskeligstilte på boligmarkedet skal få bistand til å skaffe seg og beholde en egnet bolig

Saksbehandlingsprosess og saksbehandlingsregler

Tonje Enger
Seniorrådgiver

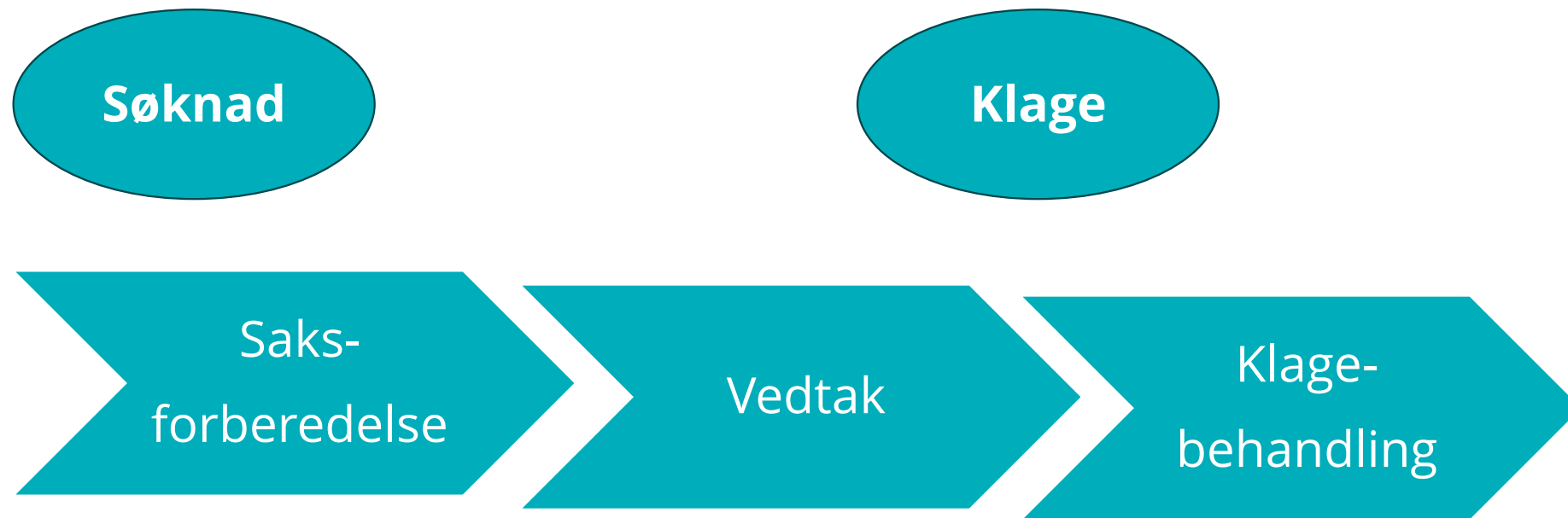
Statsforvalteren

i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus

Saksbehandlingsprosessen enkelt illustrert

Saksbehandlingsreglene kommer inn på ethvert trinn

Hvorfor har vi saksbehandlingsregler?

Sikre at alle som henvender seg får sine interesser ivaretatt

Sikre at en sak er så godt opplyst som mulig før vedtak fattes

Sikre en god og forsvarlig søknads- og klageprosess

Hvilke saksbehandlingsregler har vi?

Saksbehandlingsregler i
boligsosialloven

Forvaltningslovens
saksbehandlingsregler

Ulovfestede regler om forsvarlig
saksbehandling og krav til god
forvaltningsskikk

§ 7 Saksbehandling og klage

Når noen ved søknad eller på annen måte ber om bistand fra kommunen, skal kommunen ta stilling til om personen er vanskeligstilt på boligmarkedet. En avgjørelse om å gi eller avslå bistand, er et enkeltvedtak.

Hvis kommunen fatter vedtak om individuelt tilpasset bistand etter § 6, skal hovedinnholdet i bistanden angis i vedtaket.

Kommunen skal så langt som mulig samarbeide med den som skal motta bistanden, og ta hensyn til dennes ønsker.

Ved klage over enkeltvedtak er statsforvalteren klageinstans.

Søknad

«Når noen ved søknad eller på annen måte ber om bistand fra kommunen, skal kommunen ta stilling til om personen er vanskeligstilt på boligmarkedet» (Boligsosialloven § 7, første ledd)

- Ingen formkrav
- Både skriftlige og muntlige søknader skal behandles
- Avdekke om noen ønsker bistand

Søknad forts.

- Ikke krav til at dokumentasjon/opplysninger skal foreligge før søknad tas i mot
- Søknader skal behandles uten ugrunnet opphold, jf. fvl. § 11 a, første ledd
- Eventuelt sende forvaltningsmelding med foreløpig svar, jf. fvl. § 11 a, andre og tredje ledd

Saksforberedelse

- Utrednings- og informasjonsplikt:

«Forvaltningsorganet skal påse at saken er så godt opplyst som mulig før vedtak treffes» (Fvl. § 17, første ledd)

- Opplysninger skal så langt som mulig innhentes i samarbeid med den som søker:

«Opplysninger skal så langt som mulig innhentes i samarbeid med den som ber om bistand eller slik at han eller hun har kjennskap til innhentingene» (Boligsosialloven § 9, første ledd)

Saksforberedelse forts.

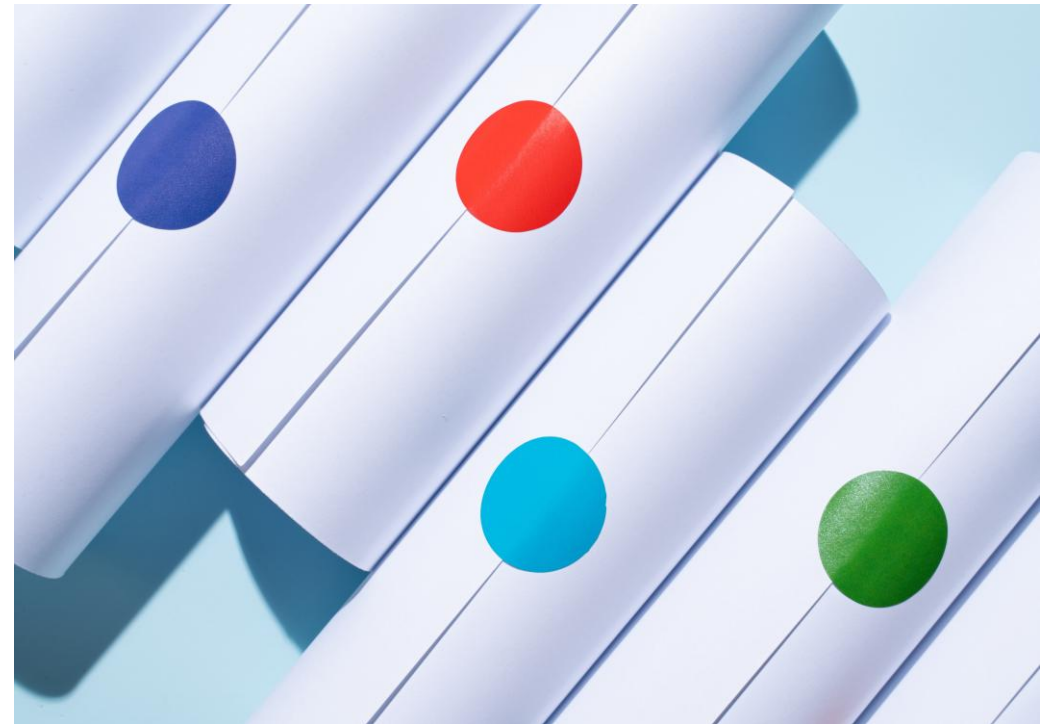
- Opplysningene som innhentes må være nødvendige og det må vurderes i hvert tilfelle hva som er nødvendig
- Notatplikt, jf. fvl. § 11 d

Vedtak

*«En avgjørelse om å gi eller avslå
bistand, er et enkeltvedtak»
(Boligsosialloven § 7)*

Vedtak forts.

- Enkeltvedtak skal være skriftlig, jf. fvl. § 23
- Enkeltvedtak skal begrunnes, jf. fvl. §§ 24 og 25

Vedtak forts.

- Når skal vedtak begrunnes (fvl. § 24):
 - Samtidig med at vedtaket fattes
- Hva skal begrunnelsen inneholde (fvl. § 25):
 - Regel
 - Fakta
 - Vurdering

Vedtak forts. (boligsosialloven § 7)

Når noen ved søknad eller på annen måte ber om bistand fra kommunen, **skal kommunen ta stilling til om personen er vanskeligstilt på boligmarkedet**. En avgjørelse om å gi eller avslå bistand, er et enkeltvedtak.

Hvis kommunen fatter vedtak om individuelt tilpasset bistand etter § 6, **skal hovedinnholdet i bistanden angis i vedtaket**.

Kommunen skal så langt som mulig **samarbeide med den som skal motta bistanden, og ta hensyn til dennes ønsker**.

Ved klage over enkeltvedtak er statsforvalteren klageinstans.

Klage

- Enkeltvedtak kan klages på
- Formål
- Regler i forvaltningsloven kap. 6

Klage forts.

- Klagerett – fvl. § 28
 - Part
- Klagefrist – fvl. §§ 29 og 31
 - Tre uker fra det tidspunkt vedtaket er kommet frem til parten
 - Fristoversittelse; husk å vurdere om klagen likevel skal behandles
 - Absolutt klagefrist på ett år
- Formkrav – fvl. § 32
 - Skriftlig og undertegnet av klageren
 - Nevne vedtak det klages over og ønsket endring
 - Klagen bør også være begrunnet

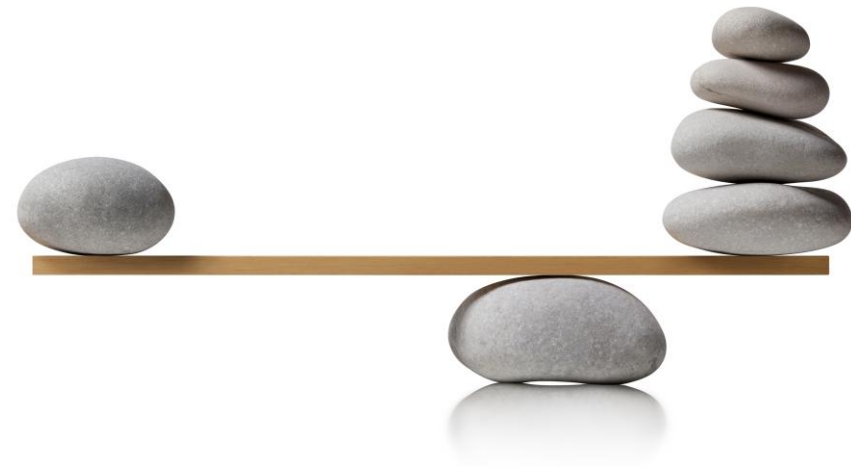
Klagesaksbehandlingen i første instans

- Klager skal (som søknader) behandles uten ugrunnet opphold.
- Saksforberedelser til klagesak:
 - Tilstrekkelig utredet
 - Tilstrekkelig begrunnet
- Ved medhold – fatte nytt vedtak som kan klages på
- Påklaget vedtak opprettholdes – saken sendes til klageren for uttalelse og deretter til Statsforvalteren

Klagesaksbehandlingen hos Statsforvalteren

- Statsforvalteren kan prøve alle sider ved vedtaket, men med visse begrensninger
- Statsforvalterens myndighet til å prøve det frie skjønn er begrenset.
- Statsforvalteren kan stadfeste, endre eller oppheve vedtaket

Klarspråk er god forvaltningsskikk!

Med klarspråk mener vi klart, korrekt og brukertilpasset språk.
En tekst er skrevet i klarspråk dersom mottakerne:

- Finner det de trenger
- Forstår det de finner
- Kan bruke det de finner, til å gjøre det de skal

Klarspråk er en forutsetning for gode vedtak!

- Klarspråk skaper tillit
- Klarspråk bidrar til at tjenestemottaker tar eierskap til egen sak
- Tjenestemottaker forstår hva de eventuelt skal klage på, og kan enklere forklare hvorfor de er uenige
- Klarspråk fremmer rettsikkerheten og demokrati
- Klarspråk sparer tid og penger

[Klarspråk - Kort om klarspråk \(sprakradet.no\)](https://sprakradet.no)

Vanskeligstilt

Statsforvalteren

i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus

Boligsosial lov § 4:

«Med vanskeligstilte på boligmarkedet menes i denne loven personer som ikke kan ivareta sine interesser på boligmarkedet, og derfor trenger bistand til å skaffe eller beholde en egnet bolig.»

Hva menes med vanskeligstilt?

Prop. 132 L (2021 – 2022). Forarbeid til loven.

Departementet mener loven må ha en legaldefinisjon av «*vanskeligstilt på boligmarkedet*». Det er hvorvidt en person faller innenfor dette begrepet som avgjør om han eller hun har krav på individuelt tilpasset bistand fra kommunen etter denne loven (boligsosiallov).

Definisjonen bygger på sosialtjenesteloven § 15 hvor det kommer frem at «*kommunen i arbeids- og velferdsforvaltningen skal medvirke til å skaffe boliger til vanskeligstilte personer som ikke selv kan ivareta sine interesser på boligmarkedet*».

Rundskriv til lov om sosiale tjenester i Nav – om bestemmelsen etter sosialtjenesteloven § 15:

«Kommunen har et ansvar for å sikre en forsvarlig bolig for personer som av økonomiske, sosiale, helsemessige eller mer sammensatte forhold ikke kan ivareta sine interesser på boligmarkedet.»

Se hen til husstandens samlede situasjon

Finnes ulike definisjoner av begrepet vanskeligstilte på boligmarkedet i ulike lover.

Den gjeldende strategien *Alle trenger et trygt hjem* (2021–2024), inneholder beskrivelse av å hva som menes med å være vanskeligstilt på boligmarkedet.

Videreføre og bygge på definisjonen som er i lovene som i dag regulerer kommunens ansvar på det boligsosiale feltet

Departementet har ment at det har vært tilnærmet umulig å utforme en helt konkret definisjon av hvem som omfattes av «vanskeligstilte på boligmarkedet».

Problemstillinger for oss og dere:

Hva hvis dere og de som søker hjelp er uenige om hvorvidt de er «vanskeligstilt på boligmarkedet»?

Hvordan skal vi som klageinstans vektlegge og ta stilling i disse sakene?

Ved avslag gjelder krav til begrunnelser. Det må komme frem hvilke hovedhensyn som har vært avgjørende ved utøving av skjønnet, jf. forvaltningsloven §§ 24 og 25.

Noen prinsipper som gjelder:

- ✓ Trenger ikke være bostedsløs
- ✓ Kan stå i fare for å miste bolig
- ✓ Kan bo i en uegnet bolig eller bomiljø
- ✓ Årsaken uten betydning
- ✓ Det er behovet som avgjør

Hvem omfattes ikke av loven

Det kreves noe mer enn at man er i et stadium i livet hvor man har det trangt økonomisk for å være «vanskeligstilt på boligmarkedet».

Definisjonen er ikke ment å omfatte studenter eller unge i etableringsfasen

Den som på noe sikt kan opparbeide seg kapital til å kjøpe seg en egen bolig

En stor andel av de vanskeligstilte på boligmarkedet er personer eller familier med lav inntekt og som derfor har problemer med selv kjøpe bolig eller beholde sin bolig.

Ulike grupper med vanskeligstilte

Personer som soner en fengselsstraff eller er på institusjon, og som om kort tid skal løslates eller skrives ut.

Personer på krisesenter.

Personer som er bostedsløse og bor i et midlertidig botilbud, og som har behov for bistand til å få flytte til en varig bolig.

Personer med rusproblematikk og/eller psykisk lidelse som har behov til bistand fra kommunen til å skaffe seg en bolig.

Personer som på grunn av funksjonsnedsettelse, høy alder, diskriminering eller andre utfordringer, har vanskeligheter med å skaffe seg en egnet bolig selv om de kan betale utgiftene.

Det sentrale i alle disse situasjonene er om personen eller husholdningen ikke på egen hånd klarer å skaffe seg en egnet bolig eller bli boende i boligen sin uten bistand.

Departementet mener at definisjonen ikke bør fremheve enkeltgrupper særskilt. En opplisting av enkelte grupper har den ulempen at det kan oppfattes som en prioritering av visse grupper fremfor andre.

Alle grupper skal etter loven ha samme rett til vurdering av sin boligsituasjon.

Foto:

- ✓ Økonomien til den enkelte er ikke avgjørende for rett til bistand
- ✓ Årsaken har ikke betydning
- ✓ Behovet til den enkelte som gjelder for retten til bistand

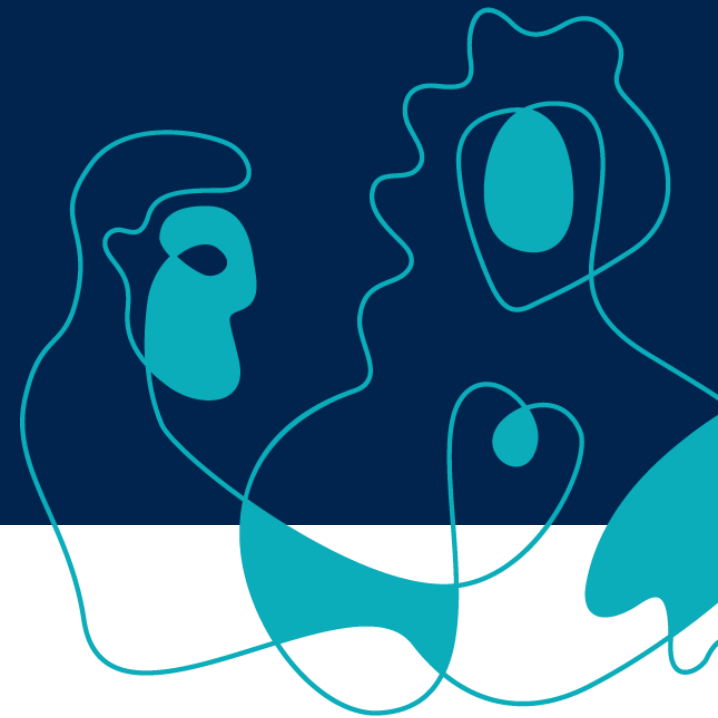
Foto:

Boligsosiale tiltak

Statsforvalteren

i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus

Boligsosialloven § 6

En forpliktelse for
kommunen

Kommunens
handlingsrom

En rettighet for den
enkelte innbygger

Individuell tilpasning

Hva betyr det i praksis?

Kommunens handlingsrom

Det stilles likevel krav til kommunen:

Kommunen må ha et tilbud til vanskeligstilte

Kommunen må ha relevant kompetanse

Kommunen må gjøre tilbudet kjent for innbyggerne

Kommunen må gi bistand til de som har rett til det

Individuell tilpasning

Kommunen må vurdere den vanskeligstiltes økonomiske, sosiale og helse- og omsorgsmessige behov

Kommunens bistand må ivareta blant annet barns behov, behov på grunn av funksjonsnedsettelse, og andre spesielle behov brukeren måtte ha.

Brukermedvirkning

Kommunen må ta hensyn til hva brukeren ønsker

Brukermedvirkning gjelder både i kartleggingsfasen og i oppfølgingsfasen

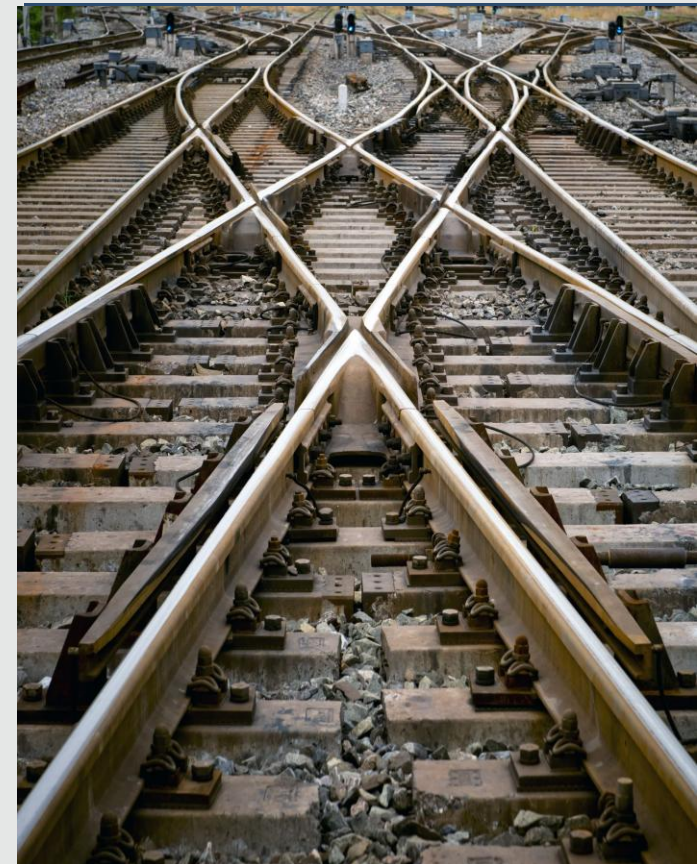
Hva slags bistand kan være aktuelt?

Råd og veiledning

- personlig økonomi
- boveiledning
- tjenestetilbud
- økonomiske ordninger
- andre forhold av betydning for bosituasjonen

Praktisk bistand

- finne fram i ulike ordninger
- fylle ut skjemaer
- følge opp egen sak
- booppfølging
- konkret hjelp i leie- eller kjøpeprosesser
- forebygge utkastelse
- Økonomisk bistand

Når er bistandsplikten oppfylt?

- Se hen til intensjonen med loven (lovforarbeidene)
- Se hen til formålet med loven
- Hvilke forventninger gir lovens bestemmelser
- Er kartleggingen tilstrekkelig?
- Er brukermedvirkning ivaretatt?
- Er det tatt individuelle hensyn?
- Er bistanden i tråd med brukerens behov?
- Finnes det uprøvde tiltak?
- Er samarbeidspotensialet utnyttet?
- Vedtaket er ikke tidsbegrenset

Forholdet til annet regelverk

Statsforvalteren

i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus

Sosialtjenesteloven § 15

- Boligsosialloven er ikke ment å endre Nav-kontorets ansvarsområde
- Bestemmelsen viser til en plikt for kommunen i Nav, men er ikke en individuell tjeneste etter sosialtjenesteloven. Men bestemmelsen viser til en individuell rettighet etter boligsosial lov
- I boligsosialloven er kommunens ansvar for å gi råd og veiledning og særlig praktisk bistand til vanskeligstilte på boligmarkedet tydeliggjort og gitt en videre utstrekning

§ 15. Boliger til vanskeligstilte

Kommunen skal bistå vanskeligstilte på boligmarkedet etter reglene i lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet. Kommunen i arbeids- og velferdsforvaltningen skal medvirke i kommunens boligsosiale arbeid.

Boligsosialloven vs kommunal bolig

Boligsosialloven

- Lovfestet rettighet
- Inngangsvilkårene følger av loven
- Statsforvalteren er klageinstans
- Bistanden kan kreve vedtak etter annet lowerk

Kommunal bolig

- Ikke lovfestet
- Tildeles etter kommunale regler
- Kommunalt klageorgan
- Bistand etter boligsosialloven kan være knyttet til kommunal bolig – men et vedtak om kommunal bolig er likevel ikke knyttet til boligsosialloven

Sosialtjenesteloven § 17

- Råd og veiledning er aktuelle tiltak både etter sosialtjenesteloven og etter boligsosial lov
- Sosialtjenesteloven § 17 omhandler veiledning for å mestre livssituasjonen, og stiller ikke krav om å være vanskeligstilt på boligmarkedet
- Boligsosial lov er direkte rettet mot det å mestre boforholdet, og retten til praktisk bistand er tydeliggjort

Kan et vedtak etter boligsosialloven gi en mer strukturert og forutsigbar ramme for oppfølgingen?

§ 17. Opplysning, råd og veiledning

Kommunen skal gi opplysning, råd og veiledning som kan bidra til å løse eller forebygge sosiale problemer. Kan kommunen ikke selv gi slik hjelp, skal den så vidt mulig sørge for at andre gjør det

Sosialtjenesteloven § 27

- Gir rettskrav på et midlertidig botilbud ved akutt bostedsløshet (sosialtjenesten i Nav har ansvaret)
- når Nav-kontoret skaffer midlertidig bolig, skal de også iverksette tiltak for å sikre overgang til varig botilbud

Er vedtak om individuelt tilpasset bistand etter boligsosialloven eller vedtak om råd og veiledning etter sosialtjenesteloven § 17 best egnet for å bistå bostedsløse med å skaffe bolig?

§ 27. Midlertidig botilbud

Kommunen er forpliktet til å finne midlertidig botilbud for dem som ikke klarer det selv.

Boligsosialloven vs Helse- og omsorgstjenesteloven

Boligsosialloven § 6, fjerde ledd:

- Er ment å tydeliggjøre kommunens ansvar og skjerpe plikten til å gi bistand til å skaffe boliger med særlig tilpasning for dem som trenger det på grunn av alder, funksjonsnedsettelse eller av andre årsaker.
- En videreføring og erstatning av HOL § 3-7

- Helse- og omsorgstjenestens ansvar er ikke endra ved innføring av en egen lov på det boligsosiale feltet.
- Det boligsosiale arbeidet må ses i sammenheng med andre tjenester som skal bidra til å kunne bo hjemme

Annet aktuelt lovverk og ordninger

Sosialtjenesteloven §§ 18 og 19 om økonomisk stønad

Lov om bostøtte og kommunale bostedstilskudd:

Kap 1: statlig bostøtte

Kap 2: tilskudd til etablering og tilpasning i egen bolig

Forskrift om lån fra Husbanken: kap 5 – Startlån

Suksessfaktorer for måloppnåelse

- Brukermedvirkning
- Samarbeid
- Organisering
- Forankring
- Kompetanse
- Økonomiske ressurser

Samarbeid og taushetsplikt

Statsforvalteren

i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus

Tjenestene må jobbe sammen

- Det er kommunen som skal oppfylle loven, ikke en enkelt tjeneste
- Stiller krav til samarbeid og samordning internt
- Tjenester må samarbeide
- Brukermedvirkning
- Tenke helhetlig
- Husk bakgrunnen for og formålet med loven!